

SAJUNGOS VYRIAUSIASIS
ĮGALIOJINIS UŽSIENIO
REIKALAMS IR
SAUGUMO POLITIKAI

Briuselis, 2017 05 04
JOIN(2017) 17 final

BENDRAS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl naujo postūmio Afrikos ir ES partnerystės srityje

{SWD(2017) 150 final}
{SWD(2017) 151 final}

Turinys

1.	ĮVADAS.....	3
2.	PADĖTIES AFRIKOJE KAITA.....	4
3.	ES STRATEGINIAI TIKSLAI.....	5
4.	TVIRTESNIS POLITINIS RYŠYS.....	6
5.	STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS KONKREČIAIS VEIKSMAIS.....	6
5.1.	Atsparesnės valstybės ir visuomenės.....	6
	A. Užkirsti kelią konfliktams, įveikti krizes ir įtvirtinti taiką.....	7
	B. Stiprinti valdymo sistemas.....	9
	C. Valdyti migraciją ir judumą.....	12
5.2.	Daugiau ir geresnių darbo vietų, ypač jaunimui.....	15
	A. Pritraukti atsakingas ir tvarias investicijas.....	15
	B. Plėtoti Afrikos energetikos sektorių.....	17
	C. Pertvarkyti Afrikos žemės ūkį, žemės ūkio verslą ir mėlynąją ekonomiką, įskaitant žuvininkystę.....	19
	D. Gilinti žinias ir įgūdžius.....	21

1. ĮVADAS

Europos ir Afrikos partnerystei 2017-ieji yra lemtingi metai. Padėčiai pasaulyje sparčiai kintant, Afrikoje vyksta didžiuliai ekonominiai, politiniai ir visuomeniniai pokyčiai, Afrikos svarba Europos saugumo bei klestėjimo vidaus ir išorės aspektams tampa vis akivaizdesnė. Europa ir Afrika gali gauti daug naudos palaikydamos glaudesnius politinius ir ekonominius ryšius, tačiau taip pat gali daug ką prarasti, jei nesiims veiksmų.

Per 2017 m. lapkričio mėn. vyksiantį 5-ąjį Afrikos ir ES aukščiausio lygio susitikimą Afrikos ir Europos valstybių vadovai turės ypač svarbią galimybę sureaguoti į šias kintančias aplinkybes ir pakoreguoti bei pagilinti Afrikos ir ES partnerystę.

Šiame komunikate pateikiamas atnaujintas bendrų veiksmų planas, kurį ES ir jos valstybės narės galėtų pasiūlyti per aukščiausio lygio susitikimą ir į kurį taip pat būtų galima atsižvelgti 2018–2020 m. veiksmų gairėse. Šiame plane numatyta kurti glaudesnę, gilesnę, į veiksmus labiau orientuotą strateginę partnerystę, siekiant abiejų žemynų klestėjimo ir stabilumo. Jame nustatyti 2018–2020 m. bei vėlesnio laikotarpio politikos prioritetai ir konkrečios pradinės iniciatyvos, kuriuos reikės derinti su ES valstybėmis narėmis, papildyti ir drauge su Afrikos partneriais plėtoti toliau, atsižvelgiant į Afrikos Darbotvarkę iki 2063 m.¹ ir remiantis *Visuotinė ES užsienio ir saugumo politikos strategija*². Plane ypač daug dėmesio skiriama jaunimo lūkesčiams ir poreikiams – bus aktyviai skatinama įtraukti jaunimą į visą procesą.

Planu prisidedama prie vykstančių diskusijų, pradėtų priėmus Bendrą komunikatą „Atnaujinta partnerystė su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybėmis“³. Diskusijų rezultatais bus remiamasi per 2018 m. prasidėsiančias derybas siekiant atnaujinti ilgalaikę ES ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybių, pirmiausia Afrikos, partnerystę.

Rengiant šį planą vadovautasi tarptautinėmis programomis, pavyzdžiui, JT Darnaus vystymosi darbotvarke iki 2030 m.⁴, Adis Abebos veiksmų darbotvarke dėl vystymosi finansavimo⁵ ir Paryžiaus susitarimu dėl klimato kaitos⁶. Šis planas atitinka kitas svarbias ES politikos sritis⁷.

¹ Afrikos Sąjungos [Darbotvarkė iki 2063 m.](#), 2015 m.

² [Visuotinė ES užsienio ir saugumo politikos strategija](#), 2016 m.; toliau – Visuotinė ES strategija.

³ [Bendras komunikatas „Atnaujinta partnerystė su Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybėmis“](#), JOIN(2016) 52 final.

⁴ JT, [Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m.](#), 2015 m.

⁵ JT, [Adis Abebos veiksmų darbotvarkė](#), 2015 m.

⁶ JT, [Paryžiaus susitarimas](#), 2015 m.

⁷ Prie jų taip pat svarbu priskirti pasiūlytą naują Europos konsensų dėl vystymosi, Europos kaimynystės politiką, Europos migracijos darbotvarkę, Valetos veiksmų planą, ES veiksmų planą žmogaus teisių ir demokratijos srityje, galiojančius tiesiškai privalomus asociacijos susitarimus su įvairiomis Šiaurės Afrikos šalimis (išskyrus Libiją) ir AKR šalimis.

2. PADĖTIES AFRIKOJE KAITA

Afrika, kuriai būdinga didelė įvairovė, tarptautinėje arenoje įgijusi didesnę pasitikėjimą, dinamišką ir optimizmą.

Per pastaruosius du dešimtmečius Afrika padarė išpūdingą ekonomikos pažangą. Teigiamų pokyčių vyksta nemažai šalių. Vis daugiau Afrikos šalių vyriausybių ir regioninių organizacijų imasi iniciatyvos savo valstybėse ir platesniu mastu spręsti saugumo, politikos ir skurdo mažinimo uždavinius, taip pat aktyviau stengiasi skatinti gerą valdymą ir teisinės valstybės principo laikymąsi. Dėl to kai kuriose šalyse valstybė ir visuomenė tapo atsparesnės, jų piliečiai tapo politiškai aktyvesni, jose vyksta struktūrinė pertvarka.

Vis dėlto šios džiuginančios permainos dažnai pasižymi nepastovumu ir dar nėra įtraukios arba pakankamai tvarios, kad būtų užtikrintos geresnės perspektyvos didelei visuomenės daliai, ypač Afrikos jaunimui, kurio skaičius nuolat auga. Tarp šalių yra ryškių skirtumų: vienose atveriamą politinę erdvę, kitose – tebesitęsiančią regresyvią tendenciją. Kai kurioms šalims nepavyko įgyvendinti reformų arba atsigauti po konfliktų tokiu mastu arba taip sparčiai, kaip reikėtų, taigi šios šalys yra pažeidžiamos. Daugelyje šalių vis dar esama didžiulių darnaus ekonomikos vystymosi apribojimų, jos yra labai priklausomos nuo gamtos išteklių naudojimo. Bendras Afrikos žemyno ekonomikos augimas šiuo metu išties lėtėja. Regionų stabilumui ir darniam vystymuisi grėsmę kelia ne vien vietos veiksniai, bet ir tarpvalstybinės saugumo problemos, ypač organizuotas nusikalstamumas, įskaitant prekybą žmonėmis, ir terorizmas. Sausumos ir jūros aplinkos būklės blogėjimas, klimato kaitos padariniai, infekcinių ligų, tokių kaip *Ebola*, protrūkių taip pat kelia grėsmę pažangai. Bado protrūkis Pietų Sudane, Nigerijoje ir Somalyje aiškiai parodė, kokį poveikį daro nesaugumas, klimato kaita, maisto ir vandens stygius ir kaip šie reiškiniai yra glaudžiai tarpusavyje susiję. Šie sunkumai Afrikoje lėmė precedento neturintį priverstinį gyventojų perkėlimą. Dėl to suintensyvėjo ir neteisėta migracija (pirmiausia Afrikos viduje, bet kartu ir į Europą), todėl, savo ruožtu, didėja spaudimas visų paveiktų šalių politiniams lyderiams bei valdymo sistemoms.

XXI-ajame amžiuje demografiniai pokyčiai bus vieni reikšmingiausių struktūrinių pokyčių pasaulyje. Iki 2050 m. Afrikoje gyvens 2,4 mlrd. žmonių, daugiausia – jaunų⁸. Nuo to, kaip politiškai ir ekonomiškai bus pasirengta prisitaikyti prie šių pokyčių, priklausys žemyno ir platesnės pasaulio dalies ateitis.

Viena vertus, įvertinus Afrikos demografines prognozes beveik neabejojama, kad ypač svarbu sukurti milijonus naujų darbo vietų. Remiantis prognozėmis⁹, norint integruoti naujus darbo rinkos dalyvius, Užsachario Afrikoje iki 2035 m. kasmet reikia sukurti 18 mln. naujų darbo vietų – dabar sukuriama po 3 mln. oficialių darbo vietų. Be to, turint galvoje tai, kad daugumos šalių oficialus sektorius yra mažas, ir tai, kad jose nėra

⁸ JT, [Pasaulio gyventojų skaičiaus prognozės](#), 2015 m. Tuo tarpu prognozuojama, kad iki 2050 m. ES gyventojų skaičius sumažės iki 500 mln. ir kad vis didesnę gyventojų dalis bus vyresnio amžiaus.

⁹ TVF, [Regioninės ekonomikos apžvalga](#), 2015 m.

socialinės apsaugos sistemų, daugumos jaunų žmonių pragyvenimo šaltinis ir toliau bus neoficiali ekonomika, įskaitant natūrinį ūkininkavimą.

Kita vertus, dėl tokio gyventojų skaičiaus augimo gali atsiverti ir nemažai ekonominių galimybių. Prognozuojama, kad bendras privatus vartojimas, kurį labiausiai skatina auganti vidurinioji klasė¹⁰, iki 2025 m. sudarys 2 trln. EUR per metus¹¹. Numatoma, kad Afrikos įmonės sukurs dar didesnę rinką ir iki 2025 m. išlaidų lygis pasieks 3,3 trln. EUR per metus.

3. ES STRATEGINIAI TIKSLAI

Akivaizdu, kad, padėčiai pasaulyje kintant, ES yra strategiškai suinteresuota gilinti ir koreguoti savo ilgalaikę partnerystę su Afrika.

Per pastaruosius 10 metų ES ir Afrika, vadovaudamosi bendromis vertybėmis ir interesais, įtvirtintais Bendroje Afrikos ir ES strategijoje¹², jau užmezgė tvirtesnę ir labiau politinę partnerystę. Dabar visa ES yra pagrindinė Afrikos užsienio investuotoja¹³, pagrindinė prekybos partnerė¹⁴, pagrindinė saugumo užtikrintoja¹⁵, pagrindinis perlaidų šaltinis¹⁶ ir svarbiausia vystymosi bei humanitarinės pagalbos srities partnerė¹⁷. Dar glaudesnis asmeninių ryšių tinklas ir žmonių bendravimas stiprina abiejų žemynų žmonių tarpusavio saitus.

Vadovaudamasi bendra Afrikos ir Europos strategija ES turėtų siekti šių trijų tarpusavyje susijusių strateginių tikslų:

- tvirtesni tarpusavio ryšiai ir glaudesnis bendradarbiavimas tarptautinėje arenoje, įskaitant dvišalius santykius, remiantis bendromis vertybėmis ir interesais;
- saugumas – sausumoje ir jūroje – ir kova su tarpvalstybinėmis grėsmėmis, taip investuojant į abiejų žemynų saugumą;
- darnus ir įtraukus Afrikos ekonominis vystymasis, žemynui reikalingų darbo vietų kūrimas ir galimybių, kurių ji suteikia Europai, išnaudojimas.

¹⁰ AfDB, [Afrikos pažangos statistinė apžvalga](#), 2014 m.

¹¹ *McKinsey Global Institute*, [Lions on the move II](#), 2016 m.

¹² [Bendra Afrikos ir ES strategija](#), 2007 m.

¹³ 2015 m. ES tiesioginės užsienio investicijos (TUI) Afrikoje sudarė 32 mlrd. EUR (33 proc. viso TUI srauto į Afriką); 2016 m. ES importas sudarė 33,5 proc. viso importo į Afriką, ES teko 41 proc. Afrikos eksporto. EIB kasmet Afrikai taip pat skiria daugiau kaip 2 mlrd. EUR lėšų.

¹⁴ Pagal ekonominės partnerystės susitarimus (toliau – EPS) ir iniciatyvą „Viskas, išskyrus ginklus“ (visiems mažiausiai išsivysčiusių šalių produktams), Laisvosios prekybos susitarimus su Alžyru, Egiptu, Maroku ir Tunisu (daugeliui produktų) ir pagal Sąjungos bendrųjų muitų tarifų lengvatų sistemą ES suteikia laisvą prieigą prie savo rinkos.

¹⁵ Vien pagal Afrikos taikos priemonę nuo 2004 m. ES skiriamas finansavimas siekia 2 mlrd. EUR. Šiuo metu Afrikoje vykdomos 7 BSGP misijos – ir civilinės, ir karinės, įskaitant operaciją „Atalanta“.

¹⁶ 2015 m. iš ES į Afriką pervesta 21 mlrd. EUR (36 proc. viso srauto į Afriką).

¹⁷ 2015 m. Afrikai skirta bendra (ES ir jos valstybių narių) OPV sudarė 21 mlrd. EUR (50 proc. visos Afrikai suteiktos OPV).

4. TVIRTESNIS POLITINIS RYŠYS

Norint įgyvendinti plataus užmojo bendrą darbotvarkę pirmiausia reikalingos politinio lygmens investicijos, kad esamas politinis ryšys su Afrika būtų perkeltas į aukštesnį strateginį lygį. Priemonės, kaip tai pasiekti:

- **stiprinti koalicijas sprendžiant pasaulinio valdymo klausimus:** stengtis užmegzti aktyvesnes diskusijas ir veiksmingesnį bendradarbiavimą su tarptautiniais forumais. Afrikos Sąjunga (AS) ir JT Afrikos grupė yra strateginės partnerės ir pagrindinės sąjungininkės stiprinant JT vaidmenį ir taisyklėmis pagrįstą pasaulinę tvarką, kuri yra ypač svarbi būsimai taikai ir klestėjimui. Visi partneriai atlieka tam tikrą vaidmenį stiprinant visos JT sistemos, įskaitant Saugumo Tarybą, veiksmingumą, atskaitomybę ir atstovavimą. Tokiu bendradarbiavimu turėtų būti siekiama pertvarkyti ir stiprinti daugiašales institucijas ir plėtoti susitarimų normas ir veiksmus, kad būtų sprendžiami tokie pasauliniai uždaviniai kaip klimato kaita, epidemijos, gamtos išteklių poreikio didėjimas, migracija, judumas ir humanitarinės krizės. Bendradarbiavimu taip pat turi būti skatinamas ir remiamas teisinės valstybės principo laikymasis ir teisingumas tarptautiniu lygmeniu, be kita ko, užtikrinant teisingumą ir atskaitomybę už sunkiausius nusikaltimus, laikantis Tarptautinio baudžiamojo teismo Romos statuto;
- **didinti bendradarbiavimą bendrų interesų srityse, remiantis dažnomis politinėmis diskusijomis:** pagal subsidiarumo principą tinkamiausiu lygmeniu (daugiašaliu, žemyno, regiono, nacionaliniu, vietos) visapusiškai išnaudoti bendros Afrikos ir ES partnerystės ir kitų esamų bendradarbiavimo sistemų ir susitarimų teikiamas galimybes. ES ir Afrikos partneriai pirmiausia turėtų atnaujinti politinį dialogą ministerijų lygmeniu ne vien užsienio politikos, bet ir sektorinės politikos iniciatyvų ir partnerystės ryšių klausimais;
- **kurti į žmones orientuotą partnerystę:** sutvirtinti žmonių tarpusavio bei verslo ryšius ir bendravimą, ypač stiprinti ryšius su vietos valdžios institucijomis, privačiuoju sektoriumi ir pilietine visuomene. Paaiškėjo, kad tai padaryti yra sudėtinga, todėl reikia atnaujinti bendras pastangas. Dialogas su visais šiais dalyviais bus skatinamas ir rengiantis aukščiausio lygio susitikimui, ir vėliau.

5. STRATEGINIŲ TIKSLŲ ĮGYVENDINIMAS KONKREČIAIS VEIKSMAIS

ES išorės politikos programoje ir Afrikos reformų darbotvarkėje iki 2063 m. pateikiamos teisingos gairės, kaip šiuos tikslus paversti pokyčių darbotvarkę, kuri būtų įgyvendinama dviem pagrindinėmis kryptimis:

- būtų didinamas valstybių ir visuomenių atsparumas;
- būtų kuriama daugiau ir geresnių darbo vietų, ypač jaunimui.

5.1. Atsparesnės valstybės ir visuomenės

Darbotvarkėje iki 2063 m. pateikta vizija taikios, saugios ir klestinčios Afrikos, kuri turi gerą valdymo sistemą, yra demokratiška, gerbia žmogaus teises, laikosi teisingumo ir

teisinės valstybės principų ir kurios vystymosi procesų variklis yra žmonės ir kuri geba išnaudoti savo jaunimo, ypač jaunų moterų, galimybes, nepamiršdama nė vieno iš jų.

Šie lūkesčiai visiškai atitinka ES vertybes ir tikslus, juolab, kad pažeidžiamumas už jos sienų kelia grėsmę visiems jos esminiams interesams.

A. Užkirsti kelią konfliktams, įveikti krizes ir įtvirtinti taiką

Dar niekada ES saugumo interesai nebuvo taip glaudžiai persipynę su Afrikos interesais. Dėl tiesioginio ryšio tarp Libijos ir Sahelio, tarp Somalio pusiasalio ir Persijos įlankos auga poreikis veikti strategiškiau, peržengiant nusistovėjusias ribas. Grėsmės jūrų saugumui Raudonojoje jūroje, Indijos vandenyne ir Gvinėjos įlankoje tiesiogiai veikia Europos ekonomiką.

Terorizmas, smurtinis ekstremizmas ir tarpvalstybinis organizuotas nusikalstamumas, pavyzdžiui, prekyba žmonėmis, taip pat įprastesnės grėsmės taikai ir saugumui (konfliktai valstybių viduje, vietos konfliktai dėl išteklių, rinkiminis smurtas, ginkluoti plėšimai, piratavimas ir pan.) – visa tai yra didesnio struktūrinio nestabilumo ir pažeidžiamumo simptomai.

Afrikos vizija

Darbotvarkėje iki 2063 m. Afrika numato kurti taikų ir saugų žemyną. Patvirtinusi Afrikos taikos ir saugumo struktūrą (toliau – ATSS), Afrika užsibrėžė tikslą visais lygmenimis stiprinti taikos ir sutaikinimo mechanizmus, šalinti kylančias grėsmes Afrikos taikai ir saugumui, taip pat įgyvendinti strategijas, pagal kurias žemynas finansuotų savo saugumo poreikius. Paulo Kagame'o ataskaita „Būtinybė stiprinti mūsų Sąjungą“ (angl. *The imperative to reinforce our Union*) ir Donalo Kaberukos ataskaita „Prognozuojamas ir tvarus finansavimas taikos Afrikoje labui“ (angl. *Securing predictable and sustainable financing for peace in Africa*)¹⁸ yra svarbus indėlis į tolesnį šio proceso stiprinimą.

ES veiksmi

Afrika išlieka vienu pagrindinių regionų, kuriuose ES vykdo veiksmus saugumo srityje. Iš 33 įgyvendintų arba vykdomų civilinių ir karinių ES vadovaujamų operacijų 19 vykdytos Afrikoje ir šiuo metu 5 iš 6 ES vadovaujamų karinių operacijų vykdomos Afrikoje. Vien pagal Afrikos taikos priemonę (toliau – ATP) ES nuo 2004 m. skyrė didelę finansavimo lėšų sumą – daugiau kaip 2 mlrd. EUR. Be šio finansavimo, nacionaliniu lygmeniu vykdytos svarbios saugumo, kovos su terorizmu ir radikalėjimu paramos programos, taip pat kita ES ir pavienių valstybių narių veikla. Pagal Visuotinę ES strategiją ES siekia dar kartą įtvirtinti savo kaip saugumo užtikrintojos ir Afrikos pagrindinės partnerės poziciją įgyvendint ATSS, remiant regionines strategijas ir taip prisidedant prie Afrikos dabartinių siekių pačiai spręsti savo problemas.

ES siūlo imtis tolesnių partnerystės stiprinimo veiksmų ir dar labiau stengtis:

i) toliau intensyvinti koordinavimą ir dialogą, be kita ko:

¹⁸ Afrika pirmiausia numato didinti Afrikos Sąjungos finansavimą – nustatyti 0,2 proc. importo į Afrikos šalis mokesčių. Taip Afrikos Sąjungos valstybės narės turėtų pajėgti visapusiškai finansuoti Afrikos Sąjungos Komisijos veiklą ir padengti 75 proc. programų išlaidų.

- sukuriant Europos ir Afrikos partnerius, taip pat JT ir tarptautinius veikėjus vienijančią bendradarbiavimo platformą, taip siekiant didinti atsparumą įvairiausioms grėsmėms ir krizių priežastiniams veiksniams;

ii) neleisti kilti konfliktams, be kita ko:

- stiprinant paramą visapusiškam ATSS įgyvendinimui ir Afrikos gebėjimų stiprinimui;
- skatinant iniciatyvas, kuriomis stiprinami saugumo sektoriaus gebėjimai vykdyti reformas, pirmiausia rengiant BSGP¹⁹ misijas ir teikiant papildomą paramą gebėjimams stiprinti saugumo ir vystymosi srityse;
- stiprinant civilinius pajėgumus užtikrinti teisinės valstybės principo laikymąsi ir įstatymų vykdymą, taip pat stiprinant Afrikos šalių pajėgumą veiksmingai kovoti su terorizmu, piratavimu, smurtiniu radikalėjimu ir organizuoju nusikalstamumu, įskaitant prekybą žmonėmis;
- teikiant atitinkamą ekspertinę pagalbą stiprinti veiksmingą JTST rezoliucijų, politikos ir konvencijų įgyvendinimą;
- stiprinant, pvz., pagal Priemonę, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, ekspertų bendradarbiavimo su konkrečiais Afrikos partneriais galimybes siekiant didinti jūrų ir aviacijos saugumą, be kita ko, vykdant gebėjimų stiprinimo projektus²⁰;

iii) įveikti krizes ir gerinti konfliktų valdymą, be kita ko:

- specialiomis ES priemonėmis, tokiomis kaip ATP ir BSGP operacijos, toliau padėti Afrikos Sąjungai, subregioninėms organizacijoms ir šalims vykdyti taikos paramos operacijas, jei šalys to prašo ir manoma, kad tai tikslinga. Ši veikla taip pat turėtų apimti pradinius veiksmus stengiantis po konfliktų kurti taiką, pavyzdžiui, nusiginklavimo, demobilizacijos ir reintegracijos srityse.

Pavyzdinės iniciatyvos

- **Sukurti JT, Europos, Afrikos ir kitus tarptautinius partnerius vienijančią bendradarbiavimo platformą**, plėsti politinį dialogą, strategines diskusijas ir bendrus veiksmus konfliktų prevencijos, taikos kūrimo ir vystymosi srityse.
- **Skirti pradinį įnašą į AS taikos fondą**, jeigu bus sukurta jo valdymo struktūra, ir tęsti darbą su AS ir JT stengiantis visapusiškai įgyvendinti AS ir Kabrukos finansinio tvarumo galimybių planą.
- **Remti Afrikos iniciatyvas jūrų saugumo srityje**²¹: atnaujinti informuotumo apie padėtį jūroje strategijas, priemones ir informacijos tinklus, taip pat policijos ir teismų sistemas.

¹⁹ Bendra saugumo ir gynybos politika.

²⁰ Reglamentas (ES) Nr. 230/2014, OL L 77, 2014 3 15.

²¹ Jaundės elgesio kodeksas, Džibučio elgesio kodeksas, Lomės chartija.

B. Stiprinti valdymo sistemas

Valdymas, vystymasis ir saugumas yra glaudžiai tarpusavyje susiję dalykai. Atsparios visuomenės, atskaitingos, demokratiškos, efektyviai dirbančios ir skaidrios visų lygmenų institucijos, veikiančios stabilioje ir prognozuojamoje makroekonominėje aplinkoje, kurioje gerbiamos žmogaus teisės, yra darnaus vystymosi ir stabilumo pagrindas. Tokios visuomenės taip pat yra geriausiai pasirengusios prisitaikyti prie išorės ekonominės aplinkos ir vidaus pokyčių, į juos reaguoti ir juos tinkamai valdyti, be kita ko, efektyviai teikdamos paslaugas gyventojams, kurių skaičius didėja.

Pažanga valdymo srityje nevienoda. Demokratija įsitvirtina vis labiau, tačiau ją reikia puoselėti, nes rinkiminio proceso sąžiningumui dažnai kyla grėsmė, daromi konstituciniai pakeitimai arba, siekiant išlaikyti valdžią, mėginama juos daryti. Dėl nepakankamo valdymo, nestabilumo ir konfliktų pažanga skatinant gerbti žmogaus teises ir jas saugoti vis dar nevienoda ir įvairi.

Visuotinis piliečių dalyvavimas priimant viešuosius sprendimus, ypač jaunimo ir moterų įtraukimas į oficialius politikos procesus, padidins pasitikėjimą valstybinėmis institucijomis. Šioms institucijoms taip pat dažnai trūksta gebėjimo veiksmingai dirbti, pavyzdžiui, tokiose srityse kaip viešųjų finansų valdymas, įskaitant viešųjų pirkimų ir išlaidų skaidrumą ir kovą su korupcija bei sukčiavimu. Ypač pažymėtina, kad dažnai nepavyksta sutelkti reikiamo kiekio vidaus pajamų, kurios yra būtinos, kad valstybė galėtų vykdyti savo funkcijas, ir kad tam trukdo neteisėti finansiniai srautai²². Dėl neteisėtų finansinių srautų žemynas kasmet netenka ne mažiau kaip 50 mlrd. USD²³, – tai daug daugiau už metinę oficialią paramos vystymuisi (OPV) sumą.

Visose valdymo srityse – nuo dalyvavimo, įgalėjimo, skaidrumo ir atskaitomybės iki viešųjų paslaugų teikimo kokybės – skaitmeninės paslaugos²⁴ ir technologijos gali atlikti – ir jau atlieka – svarbią skatinamąją funkciją. Ir ES, ir Afrika gali pasinaudoti viena kitos patirtimi ir iš jos pasimokyti.

Afrikos vizija

Darbotvarkėje iki 2063 m. išdėstyta Afrikos vizija: „tapti žemynu, kuriame būtų įtvirtintos demokratinės vertybės, kultūra, praktika, visuotiniai žmogaus teisių ir lyčių lygybės, teisingumo bei teisinės valstybės principai“, turinčiu „pajėgias visų lygmenų institucijas ir reformas gebančius įgyvendinti vadovus“. Darbotvarkėje numatytas į žmones orientuotas vystymasis siekiant, kad piliečiai aktyviai dalyvautų socialinio, ekonominio ir politinio vystymosi procesuose, institucijos būtų atskaitingos ir teiktų veiksmingas bei efektyvias paslaugas, o jose dirbtų kompetentingi specialistai. Patvirtinus Afrikos valdymo struktūrą žemynas įgijo svarbią koordinavimo ir demokratijos stiprinimo priemonę. Unikali Afrikos priemonė – Afrikos tarpusavio vertinimo mechanizmas – yra vienas svarbiausių šios struktūros ramsčių.

²² Iš korupcinės, nusikalstamos veiklos, mokesčių slėpimo ir komercinių sandorių pinigų plovimo gauti neregistruoti kapitalo srautai.

²³ [Aukšto lygio darbo grupės ataskaita dėl neteisėtų finansinių srautų iš Afrikos](#), 2014 m.

²⁴ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Skaitmeninės technologijos vystymuisi“, SWD(2017).

ES veiksmi

ES yra pagrindinė Afrikos partnerė valdymo, demokratijos, teisinės valstybės principu laikymosi ir žmogaus teisių srityje, o svarbiausia jų partnerystės grandis yra nacionaliniai, regioniniai ir žemyno lygmens ryšiai²⁵. Su dauguma Afrikos šalių pagal atitinkamų asociacijos susitarimų politinio dialogo straipsnius, pvz., pagal Kotonu susitarimo su AKR šalimis 8 straipsnį, palaikomi struktūriniai politiniai dialogai. Be to, ES su nacionalinėmis, regioninėmis ir žemyno institucijomis vykdydama programas teikia nemažą paramą tam, kad būtų įgyvendinti Afrikos valdymo įsipareigojimai, ir šias programas papildo veiksmis, kuriais siekiama stiprinti vietos valdžios institucijų ir pilietinės visuomenės dalyvavimą dialoge politikos klausimais. Pagal Adis Abebos veiksmų darbotvarkę ES taip pat padeda Afrikos šalims sutelkti daugiau vidaus išteklių, gerinti viešųjų finansų valdymą ir užtikrinti skolos tvarumą, pirmiausia laikantis principo „Daugiau surinkti, geriau išleisti“²⁶.

Remdamasi savo patirtimi ES siūlo imtis tolesnių partnerystės stiprinimo veiksmų ir dar labiau stengtis:

i) remti demokratija, skatinti gerbti žmogaus teises ir laikytis teisinės valstybės principo:

- visapusiškai išnaudojant esamų programų ir susitarimų nuostatas stiprinti ir plėsti politinį dialogą su šalimis partnerėmis;
- skatinti ratifikuoti ir nacionaliniu lygmeniu įgyvendinti tarptautines ir pačios AS žmogaus teisių rėmimo priemones;
- glaudžiau bendradarbiaujant rinkimų stebėjimo srityje, ypač su AS, be kita ko, atsižvelgiant į rinkimų stebėtojų rekomendacijas, toliau stiprinti pasitikėjimą demokratiniiais procesais;
- stiprinant dialogą ir keitimąsi informacija, remiantis patirtimi ir nustatyta geriausia praktika, įgyta per vietoje anksčiau vykdytas rinkimų stebėjimo misijas, vykdamas bendradarbiavimo demokratijos srityje programas ir remiant Afrikos valdymo struktūrą, užmezgant ryšius ir organizuojant bendrus renginius su visais suinteresuotaisiais subjektais, įskaitant vyriausybę, politines partijas, parlamentines asamblėjas ir pilietinę visuomenę, keistis patirtimi ir praktinėmis žiniomis ir nustatyti demokratijos stiprinimo abiejuose žemynuose būdus.

ii) skatinti atskaitingą, skaidrą ir prisitaikantį valdymą:

- stiprinti institucijų gebėjimą kurti galimybes jaunuoliams, kurių vis daugėja, visais lygmenimis dalyvauti visuomenės gyvenime;
- skatinti piliečių dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose, didinti viešojo administravimo skaidrumą ir atskaitingumą, viešųjų paslaugų teikimo veiksmingumą ir kokybę, tuo tikslu pirmiausia diegiant e. valdžios paslaugas, kartu užtikrinant privatumo apsaugą ir garantuojant griežtą asmens duomenų apsaugą;

²⁵ 2014–2020 m. ES numato skirti daugiau kaip 3,3 mlrd. EUR.

²⁶ Komisijos tarnybų darbinis dokumentas, SWD(2015) 198 „[Daugiau surinkti, geriau išleisti](#)“.

- stiprinti bendras pastangas sukurti, išsaugoti ir plėsti pilietinės visuomenės galimybes dalyvauti diskusijose ir politikos kūrimo procese;
- remti aktyvesnę vietos valdžios institucijų vaidmenį ir stiprinti jų gebėjimus, ypač sprendžiant su sparčia urbanizacija susijusius uždavinius, pirmiausia padėti įgyvendinti Afrikos vietos savivaldos chartiją ir AHCLA²⁷ bei sudaryti palankesnes sąlygas miestų partnerystei;
- įgyvendinant tikslines programas remti moterų, jaunimo ir pažeidžiamų asmenų įgalėjimą, skatinti juos dalyvauti sprendimų priėmimo procesuose, visiems užtikrinti vienodas galimybes naudotis kokybiškais švietimo ir profesinio rengimo bei mokymo paslaugomis, tinkama, tvaria socialine apsauga, visuotiniu sveikatos draudimu, įskaitant skiepijimą, reprodukcinės sveikatos priežiūrą ir užkrečiamųjų ligų prevenciją;
- atsižvelgiant į Adis Abebos veiksmų darbotvarkę skatinti bendradarbiavimą viešųjų finansų valdymo srityje, be kita ko, dėmesį sutelkti į ryžtingą politiką ir kovos su korupcija ir sukčiavimu priemones bei užtikrinti valstybės finansų kontrolės sistemų veiksmingumą remiant gebėjimų stiprinimą tokiose srityse kaip mokesčių politikos reforma, mokesčių administravimas, pajamų iš gamtos išteklių valdymas ir kova su neteisėtais finansiniais srautais;

iii) didinti atsparumą aplinkos būklės blogėjimui ir humanitarinėms krizėms:

- intensyviau remti vyriausybių investicijas tokiose srityse kaip nelaimių rizikos mažinimas, gebėjimų imtis išankstinių veiksmų stiprinimas, užsitęsusių perkėlimo krizių sprendimas ir pagrindinių poreikių tenkinimas, siekiant padėti atsispirti įtampai, sukrėtimams ir traumoms, prie jų prisitaikyti ir po jų atsigauti, be kita ko, ir miestuose;
- padėti Afrikos partneriams mažinti pažeidžiamumą ligų protrūkiams, kitoms grėsmėms sveikatai, pvz., atsparumui antimikrobinėms medžiagoms, pirmiausia stiprinant sveikatos priežiūros sistemas, gerinant parengtį ekstremaliosioms situacijoms ir stiprinant reagavimo į jas pajėgumus²⁸, taip pat remiant sanitarijos ir švaraus vandens tiekimo paslaugas;
- stiprinti Afrikos pajėgumus spręsti aplinkos apsaugos ir visuomeninius uždavinius, tam naudojant kosmines technologijas ir informaciją, įskaitant duomenis ir paslaugas, kurie teikiami pagal Europos žemės stebėjimo programą „Copernicus“;
- sukurti geresnes socialines ir ekologines gamtos išteklių eksploatavimo sąlygas, įskaitant mineralinių iškasenų gavybos, tvarkymo ir perdirbimo procesus.

Pavyzdinės iniciatyvos

- Stiprinti dialogą ir keitimąsi informacija demokratijos rėmimo srityje, pradedant **bendra AS ir ES aukšto lygio konferencija rinkimų procesų, demokratijos ir**

²⁷ Afrikos Sąjungos aukštoji vietos valdžios institucijų taryba.

²⁸ Bendradarbiavimas pagal Europos ir besivystančių šalių partnerystės klinikinių tyrimų srityje programą dėl kovos su infekcinėmis ligomis, plintančiomis dėl skurdo.

valdymo Afrikoje ir Europoje tema; laikantis Afrikos ir Europos politikos, įtraukiant atitinkamas institucijas, įskaitant Panafrikos Parlamentą ir Europos Parlamentą, taip pat pilietinę visuomenę ir akademinę bendruomenę.

- Pagal Adis Abebos iniciatyvą **iki 2020 m. padvigubinti paramą vidaus išteklių mobilizavimui.**
- **Bendri veiksmai siekiant stiprinti tausų gamtos išteklių valdymą,** pirmiausia parengus bendrą ES ir Afrikos chartiją.

C. Valdyti migraciją ir judumą

Judumas ir migracija yra svarbūs ekonominiai, saugumo ir socialiniai klausimai tiek Afrikai, tiek Europai. Jie gali praturtinti ir sustiprinti visuomenes, bet kartu, jei nebus tinkamai valdomi, gali mažinti jų stabilumą. Kadangi migracijos ir judumo srautai, įskaitant priverstinį perkėlimą, Afrikoje pasiekė rekordinį lygį ir migrantų bei prieglobsčio prašytojų srautas iš Afrikos į Europą didėja, abu žemynai pripažino, kad reikia veikti aktyviau, visų pirma užkertant kelią pavojingoms kelionėms, mažinant migrantų, kurie žūsta keliaudami, skaičių ir stiprinant praktinį bendradarbiavimą. Afrika ir Europa turi bendrų interesų, kartu dalijasi atsakomybę, taip pat remdamosi solidarumo ir atsakomybės pasidalijimo principais ragina ieškoti pasaulinių sprendimų. Niujorko deklaracijoje²⁹ išdėstytas labai geras politinis planas, kaip spręsti didelių pabėgėlių ir migrantų srautų klausimą.

Afrikos vizija

Darbotvarkėje iki 2063 m. Afrika numato palaikyti dinamiškus ir abipusiai naudingus ryšius su savo išeiviais ir būti žemynu be vidaus sienų, sustabdyti protų nutekėjimą, taip pat užkirsti kelią visų formų „neteisėtai jaunimo migracijai ir prekybai jaunais žmonėmis“, kartu stengtis užtikrinti didesnę akademikų, tyrėjų ir studentų judumą, pvz., pabrėžiant jaunimo judumo Afrikos viduje svarbą. Kiti prioritetai: tobulinti lėšų pervedimo mechanizmus ir plėtoti atsakingą darbo migracijos politiką. Be to, Afrika siekia tapti žemynu, kuriame nevyksta prekyba žmonėmis ir kuriame išspręsta organizuoto nusikalstamumo ir kitų formų nusikaltėlių tinklų problema.

ES veiksmai

ES sprendžia migracijos klausimą laikydamosi partnerystės ir abipusio pasitikėjimo nuostatų, nuolat palaikydama dialogą ir bendradarbiaudama su Afrikos partneriais. Svarbios dialogo sąlygos jau sukurtos, pavyzdžiui, sukurta Afrikos ir ES migracijos ir judumo dialogo sistema. Kitomis iniciatyvomis suburiamos Europos vyriausybės ir institucijos bei jų partneriai iš Vidurio, Vakarų ir Šiaurės Afrikos (Rabato procesas), taip pat iš Šiaurės ir Rytų Afrikos (Chartumo procesas). Šių dviejų dialogų procesuose dalyvauja 31 Europos šalis ir 35 Afrikos šalys; jos pasiryžusios įgyvendinti plataus užmojo 2015 m. lapkričio mėn. patvirtintą Valetos planą.

²⁹ 2016 m. rugsėjo 19 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos priimta Niujorko deklaracija dėl pabėgėlių ir migrantų.

ES plačiausio užmojo ir novatoriškiausias migracijos valdymo planas išdėstytas komunikate dėl partnerystės modelio³⁰ – jame visapusiškai laikantis humanitarinių ir žmogaus teisių įsipareigojimų įtvirtinta praktinio ES ir trečiųjų kilmės ir tranzito šalių bendradarbiavimo šalinant pagrindines migracijos priežastis ir valdant migraciją struktūra. Laikydamosi Partnerystės modelio principų ES ir jos valstybės narės neseniai padidino pastangas savo Šiaurės Afrikos partnerių atžvilgiu, kad būtų išsaugota daugiau gyvybių Viduržemio jūroje ir būtų dar veiksmingiau valdomi migracijos srautai. Dėl to priimtas bendras komunikatas „Migracija centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu. Srautų valdymas ir gyvybių gelbėjimas“³¹, o Europos Vadovų Taryba Maltos deklaracijoje³² dar kartą patvirtino, kad juo sprendžiamos centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršruto problemos.

ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fondas³³ yra pagrindinė Valetose priimtų įsipareigojimų vykdymo priemonė, šis fondas taip pat yra itin svarbus įgyvendinant Partnerystės modelį. ES skubiosios pagalbos Afrikai patikos fonde, kuris apima Sahelio regioną, Čado ežerą, Somalio pusiasalį ir Šiaurės Afriką, sukaupta daugiau kaip 2,6 mlrd. EUR³⁴ ir šio fondo lėšomis remiant darbo vietų kūrimą ir ekonomikos plėtrą, atsparumą, migracijos valdymą, stabilumą ir valdymo sistemą šalinamos pagrindinės stabilumo mažėjimo, neteisėtos migracijos ir priverstinio perkėlimo³⁵ bei prekybos žmonėmis priežastys.

Be šių procesų ir iniciatyvų, pasiūlytas Europos išorės investicijų planas³⁶ (EIIP) bus galingiausia ES priemonė, skirta investicijoms ir darbo vietų kūrimui Afrikoje skatinti, taip bus prisidedama prie tvaraus augimo ir tiesiogiai šalinamos pagrindinės migracijos ir priverstinio perkėlimo priežastys.

Esamomis aplinkybėmis ES siūlo imtis tolesnių partnerystės stiprinimo veiksmų, toliau stengiantis veikti pagal Partnerystės modelį ir:

³⁰ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų tarybai, Tarybai ir Europos investicijų bankui dėl naujo partnerystės su trečiosiomis šalimis modelio sukūrimo pagal Europos migracijos darbotvarkę [COM\(2016\) 385 final](#).

³¹ Bendras komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai ir Tarybai „Migracija centrinės Viduržemio jūros regiono dalies maršrutu. Srautų valdymas ir gyvybių gelbėjimas“, JOIN(2017) 4.

³² <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/01/03-malta-declaration/>.

³³ 2015 m. spalio 20 d. Komisijos sprendimas [C\(2015\) 7293 final](#).

³⁴ Europos plėtros fondas yra pagrindinis finansavimo šaltinis, kuriam valstybės narės ir kiti paramos teikėjai skiria įnašus. 2017 m. Šiaurės Afrikai iš ES Afrikos patikos fondo numatyta papildomai skirti 200 mln. EUR, daugiausia dėmesio skiriant su migracija susijusiems projektams Libijoje.

³⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Gyventi oriai: kai priklausomybę nuo pagalbos pakeičia savarankiškumas. Priverstinis perkėlimas ir vystymasis“ [COM\(2016\) 234](#).

³⁶ Komisijos pasiūlymas dėl Reglamento dėl Europos darnaus vystymosi fondo (EDVF) ir EDVF garantijos bei EDVF garantijų fondo sukūrimo (COM(2016) 586); Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Centriniam Bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, Regionų komitetui ir Europos investicijų bankui „Europos investicijų, skirtų darbo vietoms kurti ir ekonomikos augimui užtikrinti, didinimas. Antrasis Europos strateginių investicijų fondo etapas ir naujasis Europos išorės investicijų planas“. Briuselis, 2016 9 14, [COM\(2016\) 581 final](#).

i) spręsti regioninės migracijos srautu klausimus ir su tuo susijusius tarpvalstybinius uždavinius:

- padėti priimti ir pagal vidaus poreikius pritaikyti reglamentavimo sistemas, padedančias užtikrinti teisėtą migraciją ir judumą Afrikoje;
- spręsti priverstinio perkėlimo problemą ir skatinti tarptautinę apsaugą, kuri būtų paremta atsakomybės pasidalijimo principu, padedant išsaugoti ir stiprinti priverstųjų palikti savo namus žmogiškąjį kapitalą, užtikrinti jų apsaugą ir galiausiai užtikrinti vystymosi teikiamą naudą perkeltiesiems asmenims ir juos priimančioms šalims;
- skatinti aktyvesnį bendradarbiavimą sienų valdymo srityje, be kita ko, laikantis Integruoto sienų valdymo koncepcijos;
- bendradarbiauti siekiant 2018 m. užbaigti rengti pasaulinius susitarimus ir glaudžiai bendradarbiauti su atitinkamomis tarptautinėmis organizacijomis;

ii) kuo geriau išnaudoti teisėtos migracijos ir judumo naudą ir jų teikiamas galimybes skatinti vystymąsi:

- toliau remti Afrikos perlaidų instituto darbą;
- gerinti Afrikos išsiviečių, kaip vystymosi procesų dalyvių, žinias, veiklą ir gebėjimus;
- toliau remti išsiviečių investicijas ir verslumą kilmės šalyse;
- toliau didinti studentų ir mokslininkų judumą;

iii) stiprinti bendradarbiavimą kovos su neteisėta migracija srityje:

- remti išsamių teisės aktų sistemų, apimančių visus kovos su prekyba žmonėmis ir neteisėtu žmonių gabenimu aspektus, įgyvendinimą laikantis JT konvencijos prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą ir ją papildančių protokolų, be kita ko, stiprinant bendradarbiavimą kovos su prekybos žmonėmis ir neteisėtu žmonių gabenimo tinklais srityse;
- diegti deramas atvykstančių, išvykstančių ir tranzitu keliaujančių migrantų srautų valdymo priemones, be kita ko, skatinti diegti patikimas civilinės registracijos ir (arba) tapatybės nustatymo sistemas ir procedūras, kuriomis užtikrinama migrantų teisių apsauga ir negrąžinimo principo laikymasis;
- užkirsti kelią neteisėtos migracijos būdams ir mažinti paskatas jais naudotis, stiprinti bendradarbiavimą grąžinimo lengvinimo ir neteisėtų migrantų tvarios reintegracijos srityje kartu skatinant teisėtą migraciją ir judumo galimybes.

Pavyzdinės iniciatyvos

- **Remti Afrikos vidaus migracijos ir judumo iniciatyvas**, be kita ko, padėti parengti Laisvo asmenų judėjimo Afrikoje protokolą ir Protokolą dėl konkrečių teisių į pilietybę ir dėl bepilietybės statuso panaikinimo Afrikoje; remti socialinės apsaugos sistemas, įskaitant socialinių teisių perkėlimą; remti įgūdžių ir kvalifikacijos perkėlimo ir pripažinimo mechanizmus.
- **Plėsti Afrikos ir ES bendradarbiavimą kovos su neteisėto žmonių gabenimo ir prekybos žmonėmis tinklais srityje**, be kita ko, remiant Afrikos šalių prisijungimą

prie JT konvencijos prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą ir ją papildančių protokolų.

5.2. Daugiau ir geresnių darbo vietų, ypač jaunimui

Darbotvarkėje iki 2063 m. Afrika numato esmines permainas, kurios leistų kurti „žemyną, kuris klestėtų, turėtų priemonių ir išteklių savo vystymuisi skatinti, kuriame industrializacijos, gamybos ir pridėtinės vertės didinimo procesais ekonomika būtų struktūriškai pertvarkyta, o plėtojant privatų sektorių, skatinant verslumą ir kuriant orias darbo vietas visiems, būtų skatinamas bendras augimas“.

Tam, kad šios esminės permainos taptų realybe, ES prisideda prie Afrikos industrializacijos proceso siekdama pagrindinio tikslo stiprinti klestėjimą kuriant daugiau ir geresnių darbo vietų, stengiantis didinti darbo jėgos našumą, kokybiškas investicijas į pridėtinę vertę kuriančius ir darbui imlius sektorius, visų pirma žemės ūkio sektorių, kartu gerbiant tarptautiniu lygiu pripažintas darbo teises, užtikrinant orias darbo sąlygas ir moterų įgalėjimą. Taip pat labai svarbu užtikrinti, kad vykdant ekonominę pertvarką būtų atsižvelgiama į uždavinius ir galimybes, susijusius su klimato kaita ir aplinkos tvarumu.

A. Pritraukti atsakingas ir tvarias investicijas

Makroekonominis stabilumas, regioninių rinkų sukūrimas, reikiama aplinka investicijoms ir diversifikuotas pridėtinę vertę kuriantis ūkis yra svarbiausios ekonominės plėtros ir oraus darbo vietų kūrimo prielaidos.

Privatusis sektorius turi daugiausia galimybių kurti darbo vietas, todėl ypač svarbu į Afriką pritraukti atsakingas privačias – vidaus ir užsienio – investicijas. Tam reikia sukurti stabilias, atviras finansines sistemas, kuriose privačiajam sektoriui būtų teikiama daugiau kreditų ir būtų kuriama skatinamoji investicijų aplinka, taip pat reikia skatinti atsakingą investuotojų elgesį, kad būtų laikomasi socialinių ir aplinkos standartų, ir gerą įmonių valdymą.

Afrikos vizija

Darbotvarkėje iki 2063 m. Afrika tikisi tapti „žemynu, kuriame laisvas žmonių, kapitalo, prekių ir paslaugų judėjimas padės reikšmingai padidinti prekybą ir investicijas“. Todėl reikia skatinti „tokią makroekonomikos politiką, kuria būtų kuriamos palankesnės sąlygos ekonomikai augti, darbo vietoms kurti, investicijoms ir pramonei plėtoti“ ir „sukūrus įtraukią ir palankią aplinką, skatinant visos Afrikos įmones, didinant regioninės gamybos centrus ir didesnio masto Afrikos vidaus prekybą, kurti privatų Afrikos sektorių“.

ES veiksmai

ES aktyviai dirba su Afrikos partneriais ir stengiasi gerinti verslo ir investicijų aplinką, spartinti Afrikos ekonominės integracijos procesą nacionaliniu, regioniniu ir žemyno lygmenimis, taip pat telkti viešas ir privačias investicijas visame žemyne. Europos išorės investicijų plane numatyta, kad itin svarbu visų pirma didinti privačias investicijas, kurios papildytų menkus viešuosius išteklius.

ES siūlo imtis tolesnių partnerystės stiprinimo veikslių:

i) skatinti dideles atsakingas ir tvarias investicijas Afrikoje, visų pirma laikantis pasiūlyto Europos išorės investicijų plano:

- palaikant dialogą su Afrikos šalimis ir privačiuoju sektoriumi, padėti Afrikoje kurti prognozuojamą, palankią atsakingų ir tvarių investicijų aplinką;
- remti pagrindinę infrastruktūrą, visų pirma tokiuose sektoriuose kaip tvari energetika, vanduo, transportas, informacinės ir ryšių technologijos, aplinka, tausius gamtos išteklių naudojimas, mėlynasis augimas, socialinė infrastruktūra, žmogiškasis kapitalas; tuo tikslu bus mezgami partnerystės ryšiai su ES pramonės sektoriumi, ypač tose srityse, kuriose ES užima pirmaujančias pozicijas;
- kuriant specialias vietas verslo rėmimo struktūras ir paslaugas remti Afrikos verslininkus, mažąsias bei vidutines įmones ir pradedančiąsias įmones;
- bendradarbiaujant su tarptautinėmis finansų įstaigomis ir plėtros bankais pritraukti išteklių iš kapitalo rinkų ir dėmesį pirmiausia sutelkti į tuos pridėtinę vertę kuriančius sektorius, kuriuose daugiausia galimybių kurti tvarias darbo vietas ir siekti anglies dioksido kiekio mažinimu pagrįsto vystymosi, išnaudoti žaliosios, mėlynosios ir žiedinės ekonomikos teikiamas galimybes;
- skatinti įmonių socialinį atsakingumą, socialinį verslumą ir atsakingo verslo sistemas;

ii) puoselėti Europos ir Afrikos verslo ryšius:

- tvaraus Afrikos verslo (toliau – SB4A) platformoje pagal EIIP, pasinaudojant verslo forumais ir Europos investuotojų Afrikoje Ekonominės diplomatijos misijomis užmegzti struktūrinį Europos ir Afrikos privačiojo sektoriaus dialogą;
- toliau stiprinti ES ir Afrikos prekybos santykius, tuo tikslu užtikrinant, kad partneriai galėtų visapusiškai naudotis stabiliomis, prognozuojamomis sistemomis, kuriamomis Ekonominės partnerystės susitarimais, Laisvosios prekybos susitarimais ir kitais naudingais prekybos režimais pagal tvirtesnės daugiašalės prekybos sistemą. Patikslinta ES pagalbos prekybai strategija jiems taip pat bus naudinga;

iii) remti Afrikos siekį sukurti realią Afrikos vidaus rinką:

- įgyvendinus ilgalaikę muitų reformą ir teikiant paramą modernizavimui sudaryti palankesnes sąlygas prekybai;
- toliau stiprinti „Afrikos kokybės infrastruktūrą“³⁷ ir, atsižvelgiant į ES bendrosios rinkos gerosios patirties pavyzdžius, daugiausia dėmesio skirti Afrikos standartizacijos sistemos kūrimui;
- remti parengiamuosius Žemyno laisvosios prekybos zonos procesus.

Pavyzdinės iniciatyvos

- **Pagal siūlomą EIIP į Afriką pritraukti dideles ES investicijas:** tvaraus Afrikos

³⁷ Afrikos kokybės infrastruktūra, oficialiai sukurta 2013 m., siekiama stiprinti Afrikos standartų, matavimų, atitikties vertinimo ir akreditavimo politikos formavimą ir įgyvendinimą.

verslo platformoje vedant struktūrinį dialogą su Europos ir Afrikos privačiuoju sektoriumi iki 2020 m. tikimasi pritraukti 44 mlrd. EUR investicijų. Bus siekiama sinergijos su panašiomis ES valstybių narių nacionalinėmis iniciatyvomis, taip pat sinergijos daugiašaliu lygmeniu, visų pirma su Didžiojo dvidešimtuko Susitarimu su Afrika.

- **Padėti Afrikoje kurti labiau prognozuojamą ir palankesnę investicijų aplinką**, pirmiausia patvirtinant Afrikos ir ES pagrindinius investicijų politikos formavimo principus.
- **Remti Afrikos skaitmeninę darbotvarkę**: daugiausia dėmesio skirti e. valdžios paslaugų diegimui, iniciatyvoms ir investicijoms, kuriomis, užtikrinus galimybes patekti į rinką, ja naudotis, taip pat prieigą prie klimato ir aplinkos duomenų, būtų skatinamas žemės ūkio verslo plėtojimas, taip pat dėmesį sutelkti į atviros skaitmeninės paieškos aplinkos plėtojimą, taip siekiant stiprinti įgūdžius ir gilinti žinias.

B. Plėtoti Afrikos energetikos sektorių

Visuotinės galimybės naudotis prieinama, patikima, tvaria ir šiuolaikiška energija Afrikoje, įskaitant kaimo vietas, užtikrinimas taip pat gali padėti abiem žemynams skatinti įtraukų vystymąsi ir darbo vietų kūrimą atsižvelgiant į klimato kaitos keliamus uždavinius. Bendradarbiavimo skatinimas remiantis bendromis vertybėmis, susijusiomis su perėjimu prie švarios energijos, kuri ES skatina ir kurio pavyzdį rodo visame pasaulyje, yra bendras siekis.

Numatoma, kad augant ekonomikai, gyventojų skaičiui ir spartėjant urbanizacijai iki 2030 m. elektros energijos paklausa visoje Afrikoje išaugs trigubai³⁸. Apie 700 mln. žmonių, daugiausia Užsachario Afrikoje, neturi galimybės naudotis šiuolaikiškais energijos šaltiniais ir manoma, kad norint užtikrinti visuotinę galimybę naudotis elektros energija nepakaks nei dabartinės elektrifikacijos spartos, nei metinio BVP augimo. Vis dėlto didžiuliai tvarūs Afrikos vietos energijos išteklių gerokai viršija dabartinius ir numatomus poreikius. Tai, ar Afrikos turimos galimybės bus išnaudotos, priklauso nuo to, ar išaugs energijos gamyba ir ar energija bus vartojama efektyviai, ar bus sukurtos tinkamesnės tarpvalstybinės jungtys, įskaitant jungtis su Europa, ir ar bus laikomasi tinkamos energetikos sektoriaus valdymo politikos. Vien viešojo finansavimo nepakaks, kad būtų užtikrintos šiai paklausai patenkinti reikalingos investicijos.

Afrikos vizija

Afrika pasiryžusi prisidėti prie visuotinių pastangų švelninti klimato kaitą ir remti bei plėsti politikos erdvę darniam žemyno vystymuisi. Šios pastangos apima priemones pagal Afrikos nacionaliniu lygmeniu nustatytus veiksmus kovos su klimato kaita srityje. Darbotvarėje iki 2063 m. Afrika ketina išnaudoti „visus Afrikos energijos išteklius ir užtikrinti galimybę visiems Afrikos namų ūkiams, pramonės įmonėms ir institucijoms

³⁸ IRENA, 2015 m.

naudotis šiuolaikiška, efektyvia, patikima, ekonomiška, atsinaujinančia ir aplinkai nekenkiančia energija“.

ES veiksmai

ES daug metų su Afrika palaiko partnerystės ryšius energetikos srityje ir vadovauja įgyvendinant Darnios energijos visiems iniciatyvą³⁹, kuria siekiama padidinti atsinaujinančiosios energijos dalį, sumažinti iškastinio kuro dalį, palyginti su visa pagaminama energija, ir taip padidinti pagaminamos ir paskirstomos elektros energijos kiekį.

ES nubrėžė darnaus bendradarbiavimo energetikos srityje su Užsachario Afrika tikslus⁴⁰, kuriais taip pat prisidedama prie 21-osios Klimato kaitos konferencijos tikslų įgyvendinimo: iki 2020 m. ES skirs paramą siekdama, kad tvaria energija galėtų naudotis 30 mln. žmonių, būtų sukurti 5 GW atsinaujinančiosios energijos gamybos pajėgumai, CO₂ kiekis kasmet būtų sumažinamas 11 mln. tonų, taip prisidedant prie Afrikos atsinaujinančiosios energijos iniciatyvos (toliau – AREI).

Šiaurės Afrika partnerystę energetikos srityje toliau plėtoja regioniniu lygmeniu dalyvaudama Viduržemio jūros sąjungoje. Dvišaliu lygmeniu ES kartu su Šiaurės Afrikos šalimis įgyvendina daug įvairių finansinės ir techninės paramos programų, o su pagrindiniu energijos tiekėju, pavyzdžiui, Alžyru, palaiko strateginės partnerystės energetikos srityje ryšius.

ES siūlo imtis tolesnių partnerystės stiprinimo veikslių ir dar labiau stengtis:

i) didinti viešas ir privačias investicijas į Afrikos atsinaujinančiąją energiją, pirmiausia pagal siūlomą EIIP:

- sukurti aukšto lygio platformą ir taip sudaryti palankesnes viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo sąlygas siekiant sukurti tvirtą ekonominį pagrindą spartesnėms privačiojo sektoriaus investicijoms Afrikoje;
- atlikti skatinamąjį vaidmenį ir padėti Afrikos šalių vyriausybėms tobulinti palankesnę energetikos sektoriaus aplinką. Remdamasi visa apimančiomis energetikos ir klimato srities politikos sistemomis, įskaitant naujausią Švarios energijos visiems europiečiams dokumentų rinkinį⁴¹, ES prireikus gali dalytis su Afrikos partneriais gausia unikalia patirtimi, žiniomis ir geriausios patirties pavyzdžiais politikos analizės ir reguliavimo srityje siekiant paskatinti tvarios energijos gamybą, modernizuoti energijos sistemą ir, jei reikia, integruoti regionines rinkas;
- suderinus elektros energijos srities reglamentus padėti stiprinti Afrikos regioninių energijos rinkų integraciją;
- skatinti tarpvalstybines jungtis, taip pat ir su Europa, taip siekiant užtikrinti, kad energijos tiekimas būtų patikimas ir prieinamas;

³⁹ 2012 m. Jungtinių Tautų Generalinė asamblėja 2014–2024 m. laikotarpį paskelbė Darnios energijos visiems dešimtmečiu.

⁴⁰ ES numato 2014–2020 m. skirti daugiau kaip 2,7 mlrd. EUR.

⁴¹ [COM\(2016\) 860 final.](#)

ii) gilinti strateginius aljansus ir bendradarbiavimą:

- atsižvelgiant į Afrikos ir ES energetikos partnerystę ir siekiant sustiprinti bendradarbiavimą intensyviai dialogą ir koordinavimą su ES valstybėmis narėmis pagal ES energijos iniciatyvą ir su pagrindiniais partneriais bei iniciatyvomis, tokiais kaip Didžiojo dvidešimtuko šalys, Didžiojo septyneto šalys, „Tvari energija visiems“ ir „USAID Power Africa“;
- plėtoti partnerystės ryšius su vietos valdžios institucijomis pereinant prie visuotinės mažaanglės ir klimato kaitai atsparios ekonomikos bei visuomenės, šiame procese laikantis principo „iš apačios į viršų“, taip pat remiantis tokiais iniciatyvomis, kaip Pasaulinis merų paktas (pagrįstas sėkmingu ES merų pakto pavyzdžiu), ir toliau plėtojant pakto regioninius Afrikos komponentus;
- per ES ir Afrikos aukšto lygio politikos dialogą mokslo, technologijų ir inovacijų temomis stiprinti tyrėjų ir inovatorių bendradarbiavimą.

Pavyzdinės iniciatyvos

- **Iki 2020 m. skirti ES įnašą į AREI, sukurti 5 GW atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos pajėgumus, kartu suteikti galimybę naudotis tvaria energija 30 mln. Afrikos gyventojų ir 11 mln. tonų per metus sumažinti CO₂ kiekį.**
- **Pasinaudojant Aukšto lygio platforma įgyvendinti naują iniciatyvą ir taip sukurti palankesnes ES ir Afrikos viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo, siekiant didinti investicijas į Afrikos tvarios energetikos sektorių, sąlygas:** pagerinti visą investicijų aplinką, sumažinti privačių investicijų riziką, sudaryti palankesnes sąlygas dalytis žiniomis apie novatoriškus verslo ir finansavimo modelius ir geriausia patirtimi, kaip pritraukti viešuosius finansus.
- **Pradėti naują ES ir Afrikos mokslinių tyrimų ir inovacijų srities partnerystę sprendžiant klimato kaitos ir tvarios energetikos klausimus, daugiausia dėmesio skiriant technologijų diegimui⁴², gebėjimų stiprinimui efektyvaus energijos vartojimo ir atsinaujinančiųjų išteklių bei klimato paslaugų srityse.**

C. Pertvarkyti Afrikos žemės ūkį, žemės ūkio verslą ir mėlynąją ekonomiką, įskaitant žuvininkystę

Žemės ūkis, įskaitant gyvulininkystę, žuvininkystę ir akvakultūrą, Afrikai yra gyvybiškai svarbus. Tai pagrindinis maždaug 90 proc. žemyno kaimo gyventojų pajamų šaltinis, iš jo pragyvena maždaug 75 proc. darbo jėgos, kurios pusę sudaro moterys. Našumas vis dar yra mažas, daugiausia veikia maži natūriniai ūkiai ir vykdoma smukioji žvejyba. Kapitalo stoka, netausus išteklių valdymas, žemės nuosavybės klausimai, jūrų nesaugumas yra pagrindinės reikalingo augimo kliūtys. Dėl nepakankamai išnaudojamų žuvų atsargų ir neoptimalaus žvejybos valdymo Afrika kasmet praranda po keletą milijardų eurų. Papildomas spaudimas sektoriuose taip pat jaučiamas dėl dabartinio ir numatomo klimato kaitos poveikio.

⁴² Pagal COM(2016) 763.

Panašu, kad maisto gamybos sektorių potencialo išnaudojimas yra vienas veiksmingiausių būdų maisto tiekimo saugumo klausimams spręsti, užimtumui didinti, suteikti galimybes uždirbti ir užtikrinti šimtų milijonų afrikiečių, ypač jaunimo, įgalėjimą.

Afrikos vizija

Darbotvarkėje iki 2063 m. Afrika numato pertvarkyti savo ekonomiką, spartinti jos augimą ir didinti industrializaciją, be kita ko, siekiant didesnės gamtos išteklių naudojimo, našumo planų ir regionines vertės grandinių naudos, drauge skatindama visais lygmenimis įgyvendinti pramonės politiką, daugiausia dėmesio skirti LMMVĮ⁴³, žemės ūkio įmonėms, kurti strateginių Afrikos produktų biržas, rengti strategijas, kaip spartinti Afrikos mėlynosios ir (arba) vandenyno ir žaliosios ekonomikos augimą⁴⁴.

ES veiksmai

ES yra viena pagrindinių Afrikos partnerių žemės ūkio ir mėlynosios ekonomikos plėtros srityje⁴⁵. Jos veiksmais siekiama stiprinti atsakingų vertės grandinių vaidmenį kaimo ir jūrų plėtros programose, taip pat stiprinti šios srities reglamentavimo ir politikos sistemą, kartu tausiai valdyti tokius neįkainojamus išteklius kaip vanduo ir dirvožemis.

ES ketina imtis tolesnių partnerystės stiprinimo veiksnių ir dar labiau stengtis:

i) skatinti atsakingą ir tvarią vertės grandinių plėtrą:

- sukurti palankesnes privačiojo sektoriaus investicijų sąlygas žemės ūkio produktų vertės grandinėje remiantis įvairiomis iniciatyvomis, pavyzdžiui, Žemės ūkio finansavimo priemone (AgriFI), siūlomu EIIP ir FAO bei EBPO atsakingo žemės ūkio produktų tiekimo grandinių gairėmis;
- padėti Afrikos maisto produktų gamybos sektoriui išnaudoti rinkos teikiamas galimybes; pagal EPS numatyta daug galimybių, įskaitant galimybę laisvai patekti į ES rinką, lanksčias žaliavų kilmės taisykles, dialogą ir bendradarbiavimą žemės ūkio srityje ir EPS įgyvendinimo planus. Mažiausiai išsivysčiusiems šalims, kurios nėra sudariusios ekonominės partnerystės susitarimų, galimybė laisvai patekti į rinką suteikiama pagal iniciatyvą „Viskas, išskyrus ginklus“. ES toliau padės stiprinti Afrikos gebėjimą laikytis saugos ir kokybės standartų, įskaitant sanitarijos ir fitosanitarijos sritis;
- didinti tvarią gamybą Afrikos žuvininkystės sektoriuje, tuo tikslu atitinkamai plečiant ES ir Afrikos šalių Tausios žvejybos partnerystės susitarimų tinklą, gerinant Afrikos partnerių gebėjimus tausiai valdyti žvejybą bei bendradarbiavimo ir dialogo

⁴³ Labai mažos, mažos ir vidutinės įmonės.

⁴⁴ Afrikos žemės ūkio pertvarka įtvirtinta Išsamioje Afrikos žemės ūkio vystymosi programoje. Afrikos Sąjungos 2014 m. Malabo deklaracija „Spartesnis žemės ūkio augimas ir transformacija siekiant bendros gerovės ir geresnio pragyvenimo“ teikiamas tolesnis postūmis Išsamiai Afrikos žemės ūkio vystymosi programai ir nurodoma žemės ūkio plėtotės žemyne per ateinančius 10 metų kryptis.

⁴⁵ ES ketina 2014–2020 m. skirti daugiau kaip 4,2 mlrd. EUR ir iš jų remti aprūpinimo maistu ir mitybos saugumo veiksmus, taip pat Afrikos tvarų žemės ūkį ir tausią žuvininkystę.

priemonėmis pagal ES neteisėtos, nedeklaruojamos ir neregamentuojamos žvejybos reglamentą⁴⁶ kovoti su neteisėta, nedeklaruota ir neregamentuojama žvejyba;

- skatinti įgyvendinti klimato politikos veiksmus Afrikos žemės ūkio sektoriuje taip, kaip numatyta pagal Afrikos šalių nacionaliniu lygmeniu nustatytus įpareigojančius veiksmus;
- skatinti į Afrikos žemės ūkio politiką veiksmingai įtraukti prisitaikymo prie klimato kaitos, biologinės įvairovės išsaugojimo bei atkūrimo ir nelaimių rizikos mažinimo priemones, be kita ko, atkuriant ekosistemas ir diegiant gamta pagrįstus sprendimus;

ii) ugdyti įgūdžius, plėsti inovacijas ir bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje:

- aktyviau telkti Europos ir Afrikos ekspertines žinias mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse, pirmiausia griežtinant Afrikos ir ES aprūpinimo maistu ir mitybos saugumo bei tvaraus žemės ūkio veiksmų gairių⁴⁷ įgyvendinimą ir rengiamos Partnerystės mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje Viduržemio jūros regione bei Visų Atlanto vandenyno šalių mokslinių tyrimų ir inovacijų aljanso (angl. *All Atlantic Ocean Research and Innovation Alliance*) veiklos vykdymą;
- naudojantis ankstesne ir dabartine parama ūkininkų organizacijoms stiprinti profesinį rengimą ir mokymą žemės ūkio ir žemės ūkio produktų verslo srityse;
- padidinti pagalbą, kad smulkieji ūkininkai galėtų naudotis finansavimu, ryšio paslaugomis, taip pat e. žemės ūkio skaitmeninėmis paslaugomis našumui ir pajamoms didinti;

Pavyzdinės iniciatyvos

- **Sudarant palankesnes sąlygas atsakingoms investicijoms į tvarų žemės ūkio verslą ir mėlynąją ekonomiką skatinti vertės grandinių plėtrą**, tam naudotis įvairiomis priemonėmis, tarp jų AgriFI ir siūlomu Europos išorės investicijų planu.
- **Skatinti ES ir Afrikos investicijas, siekiant remti mokslinius tyrimus ir inovacijas** žemės ūkio sektoriuje; tam naudotis ES ir Afrikos mokslinių tyrimų ir inovacijų partneryste aprūpinimo maistu ir mitybos saugumo bei tvaraus žemės ūkio klausimams spręsti, didinti vietos bendruomenių gebėjimą naudotis naujomis technologijomis pajamoms iš žemės ūkio didinti ir mitybai gerinti.
- **Atitinkamai plėsti ES ir Afrikos šalių tausios žuvininkystės partnerystės susitarimų tinklus.**

D. Gilinti žinias ir įgūdžius

Nors per pastaruosius dešimtmečius daugumoje Afrikos šalių išsilavinimo siekiančių žmonių skaičius reikšmingai išaugo, daugiau kaip 20 proc. Afrikos vaikų, ypač

⁴⁶ [Reglamentas \(EB\) Nr. 1005/2008. Bendrijos sistema, kuria siekiama užkirsti kelią neteisėtai, nedeklaruojamai ir neregamentuojamai žvejybai, atgrasyti nuo jos ir ją panaikinti.](#)

⁴⁷ [Gairės dėl bendrai finansuojamos ES ir Afrikos mokslinių tyrimų ir inovacijų partnerystės aprūpinimo maistu ir mitybos saugumo bei tvaraus žemės ūkio srityse.](#) Adis Abeba, 2016 m. balandžio 4–5 d.

mergaičių, vis dar neturi pradinio išsilavinimo, apie 50 proc. jų neturi galimybės siekti vidurinio išsilavinimo ir tik 7 proc. turi galimybę mokytis aukštosiose mokyklose. Šiuo metu pagrindinio išsilavinimo, kuris yra reikalingas jauniems žmonėms, kad jie galėtų toliau mokytis pagal profesinio rengimo ir mokymo bei aukštojo mokslo programas, lygis vis dar labai žemas. Daug jaunų žmonių, kuriems pavyko baigti pradinę arba vidurinę mokyklą, vis dar neturi reikiamų žinių ir įgūdžių, kad galėtų mokytis toliau ir būti aktyviais, atsakingais ir našiais piliečiais.

Jaunų žmonių pagal profesinio rengimo ir mokymo ir aukštojo mokslo programas įgyti įgūdžiai neatitinka profesiniame gyvenime reikalingų įgūdžių. Švietimo ir profesinio rengimo bei mokymo sistemas reikia labiau pritaikyti pagal darbo rinkos poreikius, glaudžiau susieti su socialine ir pramonės plėtra, padaryti novatoriškesnes, padidinti jų kokybę. Kadangi daug jaunų žmonių dirba neoficialiajame sektoriuje arba turi patys susikurti pragyvenimo šaltinius, labai svarbu, kad jie turėtų galimybę pasinaudoti verslumo mokymo ir rengimo bei verslo paramos paslaugomis ir galėtų integruotis į oficialųjį sektorių.

Geresnės švietimo, inovacijų ir mokslinių tyrimų sąsajos užtikrins, kad švietimas prisidėtų prie darbo vietų kūrimo ir darnaus vystymosi, ypač nuotolinio ir atviro mokymosi srityse.

Afrikos vizija

Darbotvarkėje iki 2063 m. Afrika siekia „sukelti švietimo ir įgūdžių revoliuciją, aktyviai skatinti mokslą, technologijas, mokslinius tyrimus, inovacijas, stiprinti žinias, žmogiškąjį kapitalą, gebėjimus ir inovacijoms skatinti reikalingus įgūdžius“.

ES veiksmi

ES yra ilgalaikė Afrikos švietimo sektoriaus partnerė: bendradarbiauja ikimokyklinio ugdymo, pradinio ir aukštojo mokslo srityse, įskaitant profesinį rengimą ir mokymą, verslumo mokymą⁴⁸, mokslinius tyrimus ir inovacijas.

ES skatina užtikrinti lygias galimybes, mažinti nelygybę, didinti užimtumą, socialinę sanglaudą, lygybę, įvairovę, įtraukumą ir naikinti lyčių nelygybę.

ES siūlo imtis tolesnių partnerystės stiprinimo veiksmų ir dar labiau stengtis:

i) remti kokybiška švietimą visais lygmenimis:

- įgyvendinant dvišales programas ir Pasaulinės švietimo partnerystės iniciatyvą aktyviau stengtis bendromis jėgomis sudaryti palankesnes sąlygas visiems vaikams, ypač mergaitėms, siekti pradinio ir vidurinio išsilavinimo ir jį įgyti;
- pagal ES lyčių lygybės iniciatyvą spręsti lyčių ir švietimo, įskaitant smurto dėl lyties, klausimus;

⁴⁸ Dabartinių programavimo laikotarpiu (2014–2020 m.) ES remia dvišales švietimo ir profesinio rengimo ir mokymo programas Afrikoje ir tam skiria apie 1,34 mlrd. EUR. Tuo pačiu laikotarpiu ES taip pat remia švietimą bendromis iniciatyvomis, pavyzdžiui, Pasauline švietimo partneryste, ir tam skiria 375 mln. EUR.

- toliau skatinti Afrikos šalis dalyvauti programoje „Erasmus+“, didinti darbuotojų ir studentų judumą bei akademinį bendradarbiavimą, taip gerinant studentų įgūdžius ir švietimo kokybę bei aktualumą;
- tarpvalstybinėmis programomis toliau remti regioninį judumą, didinti paramą aukštojo mokslo sistemų derinimui, pripažinti kvalifikacijas, tobulinti kokybės užtikrinimo priemones, diegti inovacijas ir įgyvendinti sustiprintą Derinimo projektą;

ii) išplėsti paramą profesiniam rengimui ir mokymui bei verslumui:

- įgyvendinti ES profesinio rengimo ir mokymo programą, pagal kurią nacionaliniai suinteresuotieji subjektai įgys aukšto lygio ekspertinių žinių, taip padedant pereiti prie paklausą labiau atitinkančių pagal darbo rinkos poreikius ir galimybes pritaikytų profesinio rengimo ir mokymo sistemų;
- pagal programą „Erasmus+“ remti judumą ir gebėjimų stiprinimą aukštojo mokslo sektoriuje, rengti bandomuosius projektus ir plėsti programos „Erasmus+“ profesinio rengimo ir mokymo judumo programas į Afriką;
- remti gebėjimų stiprinimo projektus, kuriais remiamas aktyvus moterų ir jaunų žmonių dalyvavimas visuomenės ir ekonominiame gyvenime, pirmiausia tobulinant savaiminį mokymąsi, stiprinant švietimo sistemų ir darbo rinkos sinergiją;
- remti skaitmeninių įgūdžių ir raštingumo ugdymą, teikiant perspektyvias, įtraukias ir aukštos kokybės švietimo paslaugas skatinti naudotis skaitmeninėmis technologijomis ir paslaugomis. Tai taip pat reiškia, kad reikia remti verslininkų, įskaitant moteris, gebėjimus ir įgūdžius kurti verslą naudojantis skaitmeninėmis technologijomis;

iii) intensyvinti Afrikos ir ES bendradarbiavimą mokslinių tyrimų srityje:

- stiprinti Afrikos ir Europos tyrėjų ir inovatorių bendradarbiavimą, be kita ko, didinti tyrėjų profesinio tobulinimosi galimybes pagal programos „Marie Skłodowska-Curie veiksmi“ ir kitokio pobūdžio programos „Horizontas 2020“ projektus;
- įvairiomis programomis, pavyzdžiui, Afrikos Sąjungos mokslinių tyrimų dotacijų programa, remti gebėjimų mokslinių tyrimų srityje stiprinimą Afrikoje;
- remti Afrikos universitetams ir mokslinių tyrimų organizacijoms skirtą atvirą skaitmeninę mokslinių tyrimų aplinką.

Pavyzdinės iniciatyvos

- **Įgyvendinti Afrikos jaunimo programą, išplėsti programos „Erasmus+“ mastą pagal tris iniciatyvas:**
 - A. „Jaunimo įgalėjimo programą“ – pagal ją būtų ugdomi jaunimo organizacijų gebėjimai ir skatinamas jaunimo ir jaunų verslininkų judumas Afrikoje ir Europoje;
 - B. Bandomąjį judumo profesinio rengimo ir mokymo srityje projektą;
 - C. stiprintini Programos „Erasmus+“ studentų ir absolventų asociacijos Afrikos skyrių.

- **Sukurti ES profesinio rengimo ir mokymo programą** profesinį rengimą ir mokymą siekiant labiau pritaikyti pagal darbo rinkos poreikius ir paskatinti pažeidžiamų grupių įtrauktį.